

Aan: de bestuursleden en het bestuur van
de Nederlandse Vereniging van Banken
Gustav Mahlerplein 29-35,
1082 MS Amsterdam

Human Rights in Finance.EU
legal@hrif.eu

Amsterdam
21 oktober 2024

Betreft: menselijke maat in betalingsverkeer – stand van zaken

Geacht bestuur, geachte bestuursleden,

Ruim een jaar geleden deed onze stichting, Human Rights in Finance (EU) een concrete oproep tot een koerswijziging richting een meer menselijke maat in het betalingsverkeer. We stelden onder andere voor om:

- per direct over te gaan op het melden van alleen subjectieve verdachte transacties, opdat de meldketen efficiënter ingericht zou worden en daarbij niet meer dan alleen de wettelijk verplichte data wordt aangeleverd,
- de samenwerking rond Transaction Monitoring Nederland onmiddellijk stop te zetten.
- te erkennen dat de rechter een juridische realiteit heeft neergelegd waarin het recht op een zakelijke betaalrekening onbetwistbaar is.
- clausules uit de Algemene Bankvoorwaarden, die in strijd zijn met grondrechten en het Burgerlijk Wetboek, te schrappen.

Uw eerste reactie was het negeren van onze brief, maar dankzij een uitzending van het TV-programma Radar konden we de brief alsnog onder uw aandacht brengen. Vervolgens ontvingen we een afhoudende mail van de bestuursvoorzitter van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), waarin werd gesteld dat privacy door de banken "zeer serieus" wordt genomen. Dat er 15000 klanten en 9 belangenorganisaties aan de Tweede Kamer een petitie aanboden met een oproep om te zorgen dat de overmatige transactiemonitoring en Transactie Monitoring Nederland zou dienen te stoppen, nam u voor kennisgeving aan.

Zélf s toen de wetgeving rond transactiemonitoring definitief werd ingetrokken gingen de vijf betrokken leden van de NVB hiermee door. Pas na grote druk en de dreiging van een rechtszaak onzerzijds zijn de vijf leden van de NVB hiermee gestopt. Zo heeft 2024 pijnlijk duidelijk gemaakt hoe 'serieus' banken de privacy nemen.

Vijf NVB-leden en de NVB misleidden het publiek dat de monitoring van TMNL alleen over zakelijke klanten ging. Maar een inzageverzoek bij de banken leerde dat ook particulieren tot bedragen van 1,11 en hoger in het bancaire sleepnet zaten. Alleen al van de voorzitter van onze stichting zijn de afgelopen jaren ruim 500 transacties gemonitord, waarvan een deel bijzondere persoonsgegevens betrof. Voor heel Nederland gaat het om tussen de 8 a 10 miljard onbevoegd gemonitorde transacties.

Hierop aangesproken, bleven de banken volhouden dat er geen overtredingen waren van de Wwft, AVG of het strafrecht. Maar de Amerikaanse hostingprovider van TMNL, begreep wél dat de uitbesteding van transactiemonitoring illegaal was. Terwijl de vijf prominente NVB-leden hun overtreding ontkennen is inmiddels duidelijk dat zelfs het Ministerie van Financiën, waarmee u had afgesproken TMNL op te zetten, u heeft laten vallen. Het ministerie doet nu alsof u dit als banken zelf heeft bedacht.

Discriminatie aan de orde van de dag

Wat betreft discriminatie: u blijft doorgaan met het gebruiken van landenlijsten, en discrimineren op basis van nationaliteit, onder het mom van de Wwft. Tegelijk doet u alsof het hier gaat om "ervaren" discriminatie, wat de maatschappelijke realiteit volledig miskent. Het melden van objectieve ongebruikelijke transacties gaat evenzo goed door, terwijl onze suggestie om efficiënter te melden door alleen verdachte transacties te rapporteren in de wind wordt geslagen. U lijkt vooral geïnteresseerd in het vullen van de datapot voor toekomstig gebruik door FIUs.

Terwijl dit alles speelt, zien we dat de bankierseed, inmiddels bijna 10 jaar oud, voornamelijk lager personeel treft. Er is geen enkele transparantie vanuit de hogere bestuurslagen over hun morele handelen, alhoewel de berispingen van bestuurders rond beloningen ING, u toch zou hebben moeten doen realiseren dat het model horen-zien-zwijgen, weinig gepast is voor bancaire bestuurders.

Recent blijkt – het bloed kruipt waar het niet gaan kan – uw focus toch weer vooral te liggen op de wens voor hogere bonussen, onder het voorwendsel dat de salarissen niet concurrerend zijn. Maar hoezo zou dat salaris omhoog moeten? Bent u als bankiers werkelijk zo maatschappelijk betrokken en ethisch bezig? In 2020 heeft de NVB nota bene de convenant afspraak om aan de mensenrechten te voldoen, laten verlopen. Zo lijkt het erop dat de klant werkelijk centraal stellen te veel gedoe voor u is.

Zou het niet tijd worden voor een kritische zelfevaluatie?

Tien jaar na de invoering van de bankierseed kunnen we ons voorstellen dat reflectie gewenst is: hoe vindt u zelf eigenlijk dat het gaat ?

Heeft u als bestuurders, als bestuur NVB, als leden van de NVB werkelijk een open, constructief maatschappelijk debat gevoerd? Hoe serieus heeft u uw mensenrechten beschermende rol genomen? De tijd dringt, en elke dag heeft u de kans om het beter te doen.

Bent u zich werkelijk voldoende bewust van de grondrechtelijke overtredingen die u als private instellingen begaat door zo massaal in te zetten op massa-surveillance?

En waarom zien we nog steeds geen individuele bestuurders van grootbanken zich in het openbaar verantwoorden over de keuze's voor opsporing en lastigvallen van kleine klanten terwijl zakelijke en grote klanten buiten schot blijven?

Wij gaan ervan uit dat u het strategische en geopolitieke belang van uw eigen keuze's voldoende begrijpt. Er is genoeg ruimte om de strategische steven te wenden en morgen alsnog de menselijke maat inhoud te geven door:

- de onrechtmatige TMNL-alerts in de banksystemen als onrechtmatig te annoteren en nameldingen FIU te doen met dezelfde strekking,
- het alleen melden van subjectief verdachte transacties, met uitsluitend de datavelden uit artikel 16 en niet meer,
- niet langer te discrimineren op de restfactor geografisch risico (lees: nationaliteit) bij de profilering en monitoring van transacties,
- de clauses in de Algemene Bankvoorwaarden te schrappen die klanten schaden en leiden tot afdreiging van privé informatie
- het in de praktijk realiseren van een recht op een betaalrekening voor iedere burger en bedrijf.

We zien kortom nog genoeg kansen voor verbetering en nodigen de NVB en de leden van de NVB in elk geval nogmaals graag uit tot een meer substantiële en strategische koerswijziging waarin meer recht wordt gedaan aan de grondrechten van uw klanten.

Met vriendelijke groet
Simon Lelieveldt

Voorzitter
Human Rights in Finance.Eu
(digitaal gestuurd)